

Skolmaterial

ASTRONAUT

- ett dansverk av Carl Olof Berg, Mariam Wallentin och Maja Gunn

Välkommen till er rymdpromenad!

I det här skolmaterialet ger vi förslag på hur ni kan arbeta vidare med föreställningen ni har upplevt. Gå igenom materialet i kronologisk ordning eller skapa er egen väg. Hitta gärna på egna uppgifter och utmaningar. Ha kul!

Om GöteborgsOperans Danskompani

Dansarna i Astronaut arbetar i GöteborgsOperans Danskompani. Det är ett samtida danskompani som bjuder in koreografer att skapa verk för och tillsammans med dansarna. Vi spelar föreställningar på GöteborgsOperans scener samt turnerar i Västra Götaland, i Sverige och internationellt. Danskompaniet består av 38 dansare från ett tjugotal länder och konstnärlig ledare är Katrín Hall.

Vi som jobbar med Astronaut

Koreografi, scenografi, ljus: Carl Olof Berg

Musik: Mariam Wallentin / Wildbirds and Peacedrums

Kostym: Maja Gunn

Dansare: Nathan Chipps, Zander Constant, Viola Esmeralda Grappiolo, Logan Hernandez, Bettina Jurák, Fan Luo, Auguste Palayer, Danielle de Vries, Satoko Takahashi, Johanna Wernmo

Turnétekniker: Emelie Nyström

Repetitionsledare: Ján Špoták

Påklädare: Lina Svensson

Inspelad sång: GöteborgsOperans Kör

Barnröster: Vera Borrud, Raija Aschberg

Innehåll

- Praktisk information inför föreställningen
- Om dans
- Hälsningar till läraren från skaparna av *Astronaut*
- Att samtala om efter föreställningen
- Lyft in *Astronaut* i undervisningen
- Länkar och mer inspiration
- Vi som arbetar med *Astronaut*

Praktisk information inför föreställningen

Er klass får besök av tre dansare, repetitionsledare, tekniker och påklädare. Föreställningen äger rum i klassrummet. Dansytan markeras mitt i rummet med eleverna sittande runt omkring på alla fyra sidor, antingen på golvet, på bänkar eller stolar. Dansarna passerar in och ut i klassrummet, så en fri passage mellan dörren och den uppmärskade dansytan behövs. Två mycket korta sekvenser av stroboskopljus förekommer.

Föreställningslängd: 35 minuter. Urpremiär 23 september 2021

Om dans

Rörelse och dans, rytm och sång har varit en del av mänskliga kulturer under tusentals år. Dansande människor finns avbildade på såväl 4000 år gamla hällristningar i Tanum som drygt 15 000 år gamla grottmålningar i Frankrike. Konst och kultur, däribland dans, kan erbjuda oss nya sätt att betrakta omvärlden, vår tillvaro och oss själva. Den kan bekräfta oss, provocera oss, vidga våra tankar och känslor men också öka vår förståelse för andra.

Dans kan ta sig många uttryck och ha en mängd olika syften. Dans kan innebära motion, tävling, underhållning och umgänge men kan också ha sociala och kulturella funktioner - och vara en scenkonstnärlig kommunikation mellan scen/utövare och publik. Dansen, liksom konst överlag, förändras ständigt, i takt med samhället och tiden.

Ofta är dansen ordlös, och därmed obunden av språk. Inte sällan är den kulturellt betingad. Det kan vara bra att ha med sig att förförståelse av dans och rörelse varierar i olika kulturer, länder och världsdelar.

Samtida dans är en konstform med många uttryck. Ibland finns en berättelse att följa från början till slut, ibland är verket abstrakt, med fragment av historier eller känslöstämningar. Som åskådare är du fri att göra din egen tolkning. För en del kan det underlätta att betrakta dans som en dikt, där man inte måste hitta en handling, eller förstå allt. Istället kan man försöka att vara vaksam på vilka känslor dansen väcker.

Hälsningar till läraren från skaparna av *Astronaut*

Koreografen Carl Olof Berg:

Hej du lärare som har sett eller ska se *Astronaut*.

När jag själv gick i mellanstadiet i Karlstad var jag tjock och lekte med tjejerna. Jag har fantastiska minnen från den tiden. Samtidigt var den kombinationen tacksam att kommentera av omgivningen. Att vara tjock eller tjejig var något av det sämsta man kunde vara. Det har präglat hela min uppväxt, skoltid och identitet, även upp i vuxen ålder. Jag drömde heller aldrig om att bli astronaut eller erövra rymden som liten. Jag drömde om att bli frisör, arkitekt eller jobba på handelsträdgård. Jag blev till slut något mittemellan. Jag blev koreograf. Här får jag möjlighet att bygga himlasvindlande världar och skapa nya livsformer tillsammans med dig som publik.

I den här föreställningen fokuserar vi på frågor om genus, kön och kroppens alla styrkor. Det finns såklart många fler perspektiv på diskriminering i sammanhanget som klass, ras och funktionalitet. I dikten *Whitey on the moon* från 1970 skriver den amerikanske poeten Gil Scott Heron om sociala orättvisor ur en svart mans perspektiv. Och sedan 2021 uppmanas personer med motoriska funktionsvariationer att söka astronaututtagningarna inom European Space Agency. Kroppen har så många styrkor, drömmar och färdigheter. Vilken är din?

Kostymskaparen Maja Gunn:

Hej! Jag heter Maja Gunn och arbetar som kostymtecknare, konstnär och är professor på HDK-Valand. Jag är fil. doktor i design med specialisering mode. Jag varvar konstnärlig praktik med forskning och har länge intresserat mig för genus och sexualitet i relation till kläder.

Med *Astronaut* ville jag leka med historiska och traditionellt könskodade plagg som exempelvis styva underkjolar och fjäderklädda klänningar – eller vita herrskjortor. Jag ville också att det skulle kännas samtida med en blinkning till klubbkulturen eller skolgården. Hur kroppar bedöms, betraktas, begränsas, formas och tar plats har varit centrala tankar när jag arbetat med kostymen. Associationer till fysiska och psykiska utmaningar som kroppar utstår fick mig att tänka på sport och hur ett lag både konkurrerar och samarbetar.

När dansarna går ut i slutet av föreställningen gör de det i starka kroppar. Raka ryggar. Liknandes varandra. Är de i sin kroppsliga uniformering jämlika nu? Kanske. All övrig kostym de burit lämnas kvar på scenen, likt ett landskap, som ett avtryck av de kroppar som befunnit sig på scenen.

Kompositören Mariam Wallentin:

Hej lärare!

Du var en av mina viktigaste stöttepelare som barn. Du fanns där och öppnade musikrummet när jag behövde sjunga ur mig alla dagens känslor eller när jag försökte få min bästis att vilja bli elbassist så vi kunde starta ett tjejband ihop. Du fanns där på svenska-lektionen med uppmuntrande utropstecken i marginalerna när jag skrev knagglig pre-teen-poesi om ensamhet och katter. Du fanns där och lånade ut ditt lärarrum och bjöd på te när jag inte kunde gå hem p g a stök och oreda både i själen och i dom fysiska rummen runt om mig. Så lärare, du räddade mig, stort tack för det!

I musiken till *Astronaut* har jag försökt att leka med fysikens lagar musikaliskt genom att nyttja och tänja på det mest fysiska jag vet; röster och slagverk. Vi har spelat in stora vibrerande gongar och marimbor, små ettriga cymbaler och grandiosa pukor, ett punkigt trumset och så de magiska rösterna från Göteborgs Operans Kör. Lilla jorden möter den stora rymden. *Astronaut* är en föreställning och musikalisk resa centrerad kring frågeställningar som ligger nära mitt hjärta. För människor snart på väg in i vuxenlivet för att sen slungas rakt ut i stora vida rymden.

Att samtala om efter föreställningen

Tips! Vänta gärna en dag eller två innan ni diskuterar föreställningen.

Det kan vara en fördel om eleverna får smälta intrycken.

Minnesrunda

- Nämn tre saker som du minns från föreställningen.

Om dansarna och rörelserna

- Vad gjorde dansarna? Hur rörde de sig?
- Hur lyfte de varandra?
- Hur dansade de med saker, utöver varandra?
- Hur påverkades du av dansarnas andning?

Om ljus och ljud

- Hur upplevde du musiken?
- Hur påverkade musiken och rytmen din kropp?
- Hur upplevde du körsången och rösterna? Vad sjöng de?
- Hur upplevde du ljuset? Påverkade det dig på något sätt?

Om kostym

- Vad hade dansarna på sig?
- Hur många kläder minns du?
- Vad gjorde de med kläderna under föreställningen?

Om rummet

- Hur såg dansytan ut? Former, material?
- Vad hade de för saker/rekvisita?

Lyft in *Astronaut* i undervisningen

Fundera på

- Vad tror du krävs för att bli astronaut?
- Vad tror du krävs för att överleva i rymden?
- Vad krävs för att klara andra tuffa situationer?
- Hur kan vi hjälpas åt i tuffa situationer?

Hade rymdfärder idag sett annorlunda ut om kvinnliga astronauter hade tillåtits att vara med redan på 1960-talet?

Historia

Korta fakta om kvinnor i rymden.

- 1963 Valentina Tereshkova - första kvinnan i rymden.
- 1992 Mae Jamison - första afroamerikanska kvinnan i rymden.
- 1999 Eileen Collins - första kvinna att vara befälhavare på rymdraket.
- 2019 Jessica Meir - första svenska kvinnan i rymden. Samt eventuellt första kvinna någonsin på månen, i o m NASAs expedition Artemis 2024.

Idrott och hälsa

Träna som en astronaut/träna som en dansare!

- Spring snabbt på stället i 30 sekunder.
- Hoppa med höga knän på stället.
- Minns du någon specifik rörelse från föreställningen? Visa varandra och prova tillsammans i små grupper om 4-5 elever.
- Fundera: Vad händer i kroppen när den är fysiskt utmattad av hård träning?

Fysik/matematik

- Vad gör man på en rymdstation?
- Vad är g-kraft?
- Vad är gravitation?

Musik

- Sjung en låt som handlar om rymden eller astronauter.
- Gör en egen sång om att flyga till månen eller vara astronaut.
- Prova att spela (t.ex. trumma) olika rytmer och att andas så som astronauterna gör i föreställningen.

Bild

- Måla eller skulptera rymden, månen, raketer, astronauter osv...
- Måla utifrån dina känslor och tankar om föreställningen.

Engelska

Dessa tre citat sägs i föreställningen

- "That 's one small step for a woman, one giant leap for womankind."
- "Beautiful, beautiful. Magnificent desolation."
- "Twelve, 11, 10, 9, ignition sequence start. Six, 5, 4, 3, 2, 1, 0, all engines running. Liftoff! We have a liftoff!"

Starta morgonen med att tillsammans räkna ned inför dagen, ta ett stort kliv för mänskligheten, eller säg hej till vår vackra rymd.

Länkar

[Videohälsning från koreografen](#)

[Mer information om föreställningen Astronaut](#)

[Whitey on the moon - dikt av Gil Scott Heron 1970](#)

[Skriften Upplevelsen är din - om att se dans tillsammans med barn och unga](#)

[Mercury 13 \(från 7 år\) på Netflix. Dokumentär om kvinnliga piloter som genomgick astronauttester på 1950-60-talen. Testresultaten var mycket goda men programmet avbröts i förtid och de kvinnliga piloterna fick inte delta i astronaututbildningen.](#)

[Parastronauter, ESA söker idag personer med fysiska funktionsnedsättningar att söka astronaututbildning](#)

[Rymdstyrelsens skolmaterial: Årskurs 4-6 - Rymdstyrelsen](#)

[Lyssna på den svensk-amerikanska astronauten Jessica Meirs sommarprat i SR Play](#)

[NASA Artemis expedition till månen 2024](#)

